Egészségvédelmi tanács alakult

Az elmúlt esztendőben létrehozott Országos Egészségvédelmi Tanács az egészségmegőrzési társadalmi programjában megfogalmazott állami feladatok megvalósítása és az egészségünket veszélyeztető tényezők elleni sikeres küzdelem érdekében fontosnak tartja, hogy szerveződjenek a megyékben is testületek.

A Csongrád Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága ez év május 10-i ülésén hozta létre az egészségvédelmi tanácsot, amely tegnap, csütörtökön tartotta alakuló ülését. A testület feladata, hogy megyénk hosszú távú egészségmegőrző programjának teljesítése érdekében rendszeresen tanulmányozza és vizsgálja: szűkebb hazánk lakosságának egészségi állapotát; a káros szenvedélyek kialakulásának okait, csökkentésük, illetve leküzdésük lehetőségeit; a közvéleményt befolyásoló felvilágosító, nevelő- és propagandamunka tartalmát és eredményességét.

A testület alakuló ülésén *Szabó G. László*, a Csongrád Megyei Tanács elnökhelyettese, aki egyben az egészségvédelmi tanács elnöke, azt hangsúlyozta, hogy az operatív munkára vállalkoznak. Olyan mozgalmat kívánnak, amelyben mindenkinek személyes érdekévé válik az egészség. Fő szempontjuk: az egészséget, mint értéket felmutatni, s ezt állandóan az érdeklődés középpontjában tartani. Pillanatnyilag legfontosabb cél, megállítani az egészséget romboló, kedvezőtlen folyamatokat. A jövőben az alkohol elleni bizottság, mint albizottság, beolvad az egészségügyi tanácsba, és ugyancsak ennek keretén belül működik majd a drogambulancia tanácsadó testülete is.

Az Országos Egészségvédelmi Tanács első félévi kiemelt feladataihoz kapcsolódva a megyei testület különböző munkacsoportokat szervezett. Az egészségvédelem kisebb területeire figyelő, úgynevezett teamekről *László István*, a Csongrád Megyei Tanács egészségügyi osztályának helyettes vezetője, az egészségvédelmi tanács helyettes elnöke adott tájékoztatást.

A *dohányzás elleni munkacsoport* célja — a hamarosan megszületett jogszabály segítségével — az egészségügyi osztály programját továbbszélesítve egy dohányzás ellenes mozgalom életre hívása. A *hypertónia munkacsoportjának* feladata lesz a magas vérnyomásos megbetegedések növekedésének megállítását szolgáló program kimunkálása. Magyarországon 150 milljó orvosbeteg találkozás van. Törekedni kell arra, hogy ezeket a találkozásokat kihasználva, minél többször mérjék meg a betegek vérnyomását. Hiszen a magas vérnyomás jelentős kockázati tényező, s bizonyos becslések szerint 10—15 ezer emberrel kevesebb halna meg, ha a vérnyomásellenőrzések (illetve beállítások) rendszeresek lennének.

A *drogteam* a kábítószerfogyasztás megelőzésére kell, hogy koncentráljon, különösen az általános és középiskolai megelőző programok kidolgozására. S végezetül a megyei egészségvédelmi tanács sorrendben utolsó munkacsoportja, az *operatív bizottság*, amely testület két ülése között végzi a munkát.

K. K.

Rejtőzködő nyilvánosság

Az esti expresszen vasutasok jönnek be a fülkémbe. Régi ismerősök. Olyanok ők, akik szerelvényeken töltik életük jó részét. Ki a jegyeket ellenőrzi, ki a mozdonyt vezeti. Lehetne-e aktuálisabb témánk ma, mint az országos visszhangot kiváltott szegedi és kecskeméti túlmunka lemondása? Erről Vonakodó vonatozók címmel néhány hete jelent meg írás lapunkban is. Mostani beszélgetőpartnereim éppen azt állítják, hogy ebben a cikkben nem volt minden rendben a pontossággal. Ugyanis a hihetetlen számú munkaórát lemondókról Szegeden is készült jegyzőkönyv. Csak — informátoraim szerint — még az előtt eltűnt, hogy a sajtó képviselői lefényképezték volna. Kecskeméten azért rögzíthette a fotós a dokumentumot, „mert az messze van a központtól". Aztán szó esik olyan beszélgetésekről, amelyek alapján tarthattak retorziótól azok, akik nem voltak hajlandók felszállni a vonatra a kollektív szerződésben rögzített maximumon túl.

Nehéz lenne most nyomozásba fogni ebben az ügyben. Ez az újságírónak talán nem is feladata. A történetírásból tudhatjuk, különböző tollakkal hány- és hányféleképpen lehet értelmezni akár ugyanazon csata folyamatát is. Hát még egy beszélgetését... Ha a nyilatkozó vezető — csak azért, hogy jobb színben tüntesse fel az irányítást — elferdítette a valót, akkor jó néhány kollégája jogos ellenérzését váltotta ki. (Persze, elképzelhetőnek tartom, hogy ő sem látta a jegyzőkönyveket.) Ám az sem lehetetlen, hogy a beszélgetés abban a bizonyos irodában egyáltalán nem sejtetett fegyelmit, vagy más felelősségre vonást.

A nyilvánosság terjedésével egyre többeknek kell majd a nyílt színen megnyilatkozni. Elkerülhetetlenné válik — remélhetően —, hogy a különböző nézetek a következő időszakban az eddiginél lényegesen nagyobb számban ütközzenek a szélesebb nyilvánosság előtt. Ez eddig igazán nem fejlesztett képességek fokozott igénybevételét követeli vezetőktől és beosztottaktól, vállalatnál, intézményekben dolgozóktól, tanácsi alkalmazottaktól és a párt apparátusában tevékenykedőktől. Talán erre éreztek rá a Szegedi Textilműveknél, amikor viszonylag széles kör számára indítottak retorikai képzést nemrégiben.

A hangerővel, hanglejtéssel, hangsúlyokkal élés nem minden. Sokkal nagyobb szerepe van az érvek logikus láncca fűzésének, a tömör, lényegre törő megnyilatkozásoknak. S mindenek felett: a tények felsorakoztatásának. Írhatnám úgy is: az igazságérték százszázalékos voltának. Ez az állapot csakis a körülmények naprakész, igazán körültekintő elemzésével érhető el. Talán már az eddigiekből is nyilvánvaló, hogy egyáltalán nem egyszerű dolog a nyilvánosság terjedése — ha úgy tetszik — a technikai oldalról sem.

A tartalmi oldalon én most a legnagyobb gondnak, a legnehezebb feladatnak tegnapi axiómáink meghaladását, eltörlését érzem. Tisztázni azt, hogy szocialista viszonyaink között a magántőke milyen keretek között lehet esetleg gyárak résztulajdonosa, a „pénzt szülő pénz" birtoklása és működtetése hogyan illeszthető ideológiánkhoz, az ügyes, nemzetet gyarapító vállalkozás hogyan hozhat egyes embereknek több tízszeres jövedelmet, mint az átlag?

Nem hiszek én abban, hogy valaha is könnyebb lesz anyagot gyűjteni egy vállalatot, szövetkezetet, jelenséget kritizáló íráshoz, mint egy dicsérő, példát állító publikációhoz. De abban bizakodom, hogy nem is oly sokára informátoraink közül mind többen látják át, mekkora károkat okoznak az általuk képviselt egységnek és önmaguknak a semmitmondással, az álságos szószaporítással, netán a szándékos félreinformálással.

De először a megszólalásig kellene eljutni! Néhány hete egy mezőgazdasági vészhelyzetet akartam a nyilvánosság elé tárni. Napokig úgy éreztem, ehhez a megfelelő szakembert is sikerült megtalálnom. Aztán a megbeszélt időpontban a kiszemelt riportalanyom elzárkózott a tájékoztatástól. Hosszas rábeszélés után homályos magyarázatot is adott hirtelen színe változására. Elárulta: párttagságára, felelősségérzetére és a „politikusságra" hivatkozva, eléggé magas beosztásból felszólították: álljon el attól, hogy elmondjon mindent egy újságírónak. Én pedig ma sem tudom, kinek jó ez a megoldás?

Tehát először közügyeink döntő részénél a nyilvánosság elfogadásához, az érvek és ellenérvek kisebb-nagyobb közösségek előtt személyesen vállalt elővezetéséhez kell eljutnunk, nemcsak az országos, de a helyi dolgokban is. Aztán jöhet a nyilvánosság kultúrájában való igazi elmélyülés.

Bőle István

Mi a geomatematika?

Versenyfutás az idővel

Kétnapos ankét kezdődött Szegeden

Az első geomatematikai ankétot két éve tartották meg Magyarországon, szintén Szegeden. Ebből könnyen levonható az a következtetés, hogy ez a fiatal tudományág — legalábbis az előadói fórum szintjén — egyre inkább városunkhoz kötődik. De mi is a geomatematika? *Geiger János*, a Magyar Szénhidrogénipari Kutató-Fejlesztő Intézet (Szkfi) munkatársa így fogalmaz:

— A nálunk még kialakulóban levő tudományág általában vett földtudományi problémákkal foglalkozik, s azokat matematikai módszerekkel, eszközökkel közelíti meg. Az eredmények értékelését pedig ismét földtudományi szempontból végzi el. Már tizenöt éve jelennek meg Magyarországon geomatematikai jellegű tudományos közlemények, de egy ideig alábbhagyott az érdeklődés. Most megint felszálló ágban van a kutatás, a nagy kitermelővállalatok is rájöttek arra, hogy az elsődleges módszerekkel feltárható készleteik végesek. Az idő tehát sürgeti őket. Az ásványi nyersanyagok térbeli elhelyezkedésének törvényszerűségeit meg kell ismerni a további sikeres kutatáshoz. Más szavakkal; az ásványi nyersanyagok kialakulásáról, és az azokat tartalmazó kőzetek keletkezési módjáról általánosítható törvényszerűségeket kell levonnunk. Ennek eszköze csak a matematika lehet, mivel a természettudományok olyan tudományok, amelyek ítéletei matematikai formában rögzíthetők. A földtudományok (geológia, természeti földrajz, klimatológia, hidrológia stb.) ugyanis részben történeti, részben pedig természettudományi jellegűek.

A geomatematikai kutatások sikerességének fokmérője végül is az, hogy az eredmények milyen gyorsan tudnak beépülni a gyakorlati életbe. Ez két dolgot feltételez: legyen egy számítógépes adatbázis (amelyet könnyen és gyorsan el lehet érni), illetve a gyakorlati szakemberek rendelkezzenek a szükséges mérvű fogadókészséggel.

— De hogyan találkozott egymással a geomatematika és a számítástechnika? — kérdezem *Szügyi Györgytől*, a KSH Számítástechnikai és Ügyvitelszervező Vállalat (SZÜV) szegedi számítóközpont marketingvezetőjétől.

— A geomatematikusok szakmai tanácskozását és kutatómunkáját nagymértékben segítheti országos hálózatunk. Az ENSZ fejlesztési programja (UNDP) pénzügyi támogatásával a Magyar Gazdasági Kamara és a KSH SZÜV jelenleg egy országos online információszolgáltató mintarendszer kifejlesztésén dolgozik — elsősorban belföldi céginformációs, anyag- és kapacitásbörze, jogi, bankinformációs és tenderkiírások adatbázisainak létrehozása várható. Ez tulajdonképpen olyan, számítógépen tárolt adatbázisokat jelent, melyek adatait adattovábbításra alkalmas vonalakon a felhasználó terminálján (személyi számítógépén, végberendezésén) egy kereső szoftver segítségével le tudjuk kérdezni. Az 1990-ig tartó projekt (egy témára létrejövő fejlesztés) első fázisában Budapesten, Győrött és Debrecenben intelligens csomópontként szolgáló számítógépek telepítése megy végbe, amelyeket adatszállításra alkalmas vonalak kötnek majd össze. Adatbázisaik IBM- és DEC-szabványnak megfelelő terminálokról lesznek online elérhető.

*

Tegnap, csütörtökön délelőtt a technika házában közel száz résztvevővel megkezdődött a második geomatematikai ankét. Geiger János köszöntötte a megjelenteket, köztük *Müller Józsefnét*, Szeged Megyei Városi Tanács általános helyettesét, majd *Grasselly Gyula* akadémikusnak, a SZAB és egyben az ankét — elnökének megnyitóját plenáris előadóülés követte. A nyitó előadást *Majtényi György*, a KSH SZÜV budapesti számítóközpont igazgatója (a projekt vezetője) tartotta meg A SZÜV online információs rendszere a legáltalánosabban vett geológiai információcsere lehetősége címmel. Délután szekciókban folytatta munkáját az ankét. A KSH SZÜV, az Szkfi, a Magyar Állami Földtani Intézet, az MTA Szegedi Akadémiai Bizottsága földtudományi szakbizottsága és a Magyarhoni Földtani Társulat alföldi területi szervezete védnökségével és szervezésében két napon át harminchat előadás hangzik el.

A tudományos tanácskozás ma újabb huszonhét előadással fejeződik be.

Dányi László

Jó év lesz 1988?

A szövetkezetek exportja

Csongrád megye ipari szövetkezetei közül a konvertibilis export növelését segítő pályázaton heten vettek részt. Valamennyien még 1986-ban juttatták el beadványukat az illetékes minisztériumhoz. A vállalás öt évre szól. Az azóta eltelt időszakban összesen mintegy 70 millió forint értékű többletkivitel mutatható ki ezeknél az egységeknél.

A megye ipari szövetkezetei konvertibilis valutáért tavaly több mint 12 százalékkal exportáltak többet, mint 1986-ban. Így ebből a szférából bevételeik a 390 millió forintot közelítették meg. A tervek szerint az idén még dinamikusabban növekszik a kivitel ezen a területen. Kedvező esetben az egyötödös többlet sem elképzelhetetlen. A bizakodás az első negyedév tényadatai alapján megalapozott.

Alapvetően nincs változás a fő exporttermékek körében. A megyéből a székvázakat, gyermeketető székeket, a kézi söprűket, a székülőlapokat, a fagyásgátlót, a kikészített szőrméket fogadják legszívesebben a nyugati megrendelők. Jelentős a bérmunkában végzett textilkonfekcionálás és cipőfelsőrész-készítés. A legjelentősebb exportálók névsora: Szegedi Ruházati Szövetkezet, Szegedi Szűcs- és Szabóipari Kisszövetkezet, a Medikémia, a Tápéi Háziipari Szövetkezet, a Nivó Faipari és Játékkészítő Ipari Szövetkezet, a Sándorfalvi Háziipari Szövetkezet és a Szebisz. A kivitel főként Nyugat-Európába irányul, a fagyállót a Közel-Keletre, a kézi söprűket Kanadába és Ausztráliába is szállítják.

A bérklubba nyolc szövetkezet kapott belépőt. Itt a követelmények között nagy súllyal szerepelt a konvertibilis export bővítése. A kisszövetkezetté való átalakulássorozat következtében azonban csökkent a klubtagok száma.

A jelentős bővülés ellenére nem árt néhány szót ejteni az exportot továbbra is akadályozó körülményekről. Az importkorlátozást igencsak érzi például a Szegedi Ruházati Szövetkezet, nehezen tud megfelelő csapágyakat vásárolni a Szevafém, jelentősen megdrágultak a faáruk, a műanyag kábelek hiányoznak nagyon az Elektrofémnél, gyakran használhatatlanok a cipőfelsőbőrök a Maros Cipőipari Kisszövetkezetnél. Ezek a gátló tényezők csökkentik a szövetkezeteink versenyképességét a zsúfolt piacokon. Többen a kényelmesebb, de kevesebb árbevételt hozó bérmunkát választják.

Az idei növekedés elérésének módszereiről is érdemes néhány szót ejteni. Tápéról új cikkeket ajánlottak megrendelőiknek: fém háztartási cikkekből és textilárukból küldtek ki mintadarabokat. A Szevafém korszerűsített termékeit ajánlja. Fontos a technológiai korszerűsítés. A Szebisz faipari gépeket lízingelt, az Apolló ugyanebben a formában szerzett be cipőipari gépeket. Az Ék-Kő Kisszövetkezet ékszerkészítő gépsort állított munkába. Új partnereket keres a Szebisz az NSZK-ban, Norvégiában, Hollandiában és az Egyesült Államokban is. A Hódmezővásárhelyi Vas- és Fémipari Kisszövetkezet NSZK-beli vevőinek ajánlotta zajcsökkentő berendezéseit. Külföldi kiállításokon vesz részt a Nivó. Hosszú távú együttműködési szerződést kötött NSZK-partnerével az Apolló cipőfelsőrészek bérmunkában való gyártására. Ugyancsak bérmunkát végez a cipőiparban a Maros kisszövetkezet. Ruhákat varr az előbbi megoldással külföldi megrendelőjének a makói és a Csongrádi Háziipari Szövetkezet. A jobb minőségű munka megfizethetősége az elsődleges oka a hagyományos formából a kisszövetkezetté átalakulásnak. E mellett a módszer mellett döntöttek — többek között — a szegedi szűcsök és a makói cipészek. Szocialista országokból beszerzett pézsmából és Wiesel-bőrökből készít tőkés piacra árut a Szegedi Szűcs- és Szabóipari Kisszövetkezet. Önállósuló külkereskedelmi tevékenységgel is próbálkozik a Medikémia és a Digitál Kisszövetkezet. A megyében kevés a képzett külkereskedelmi szakember. Különösen az erre a területre szakosodott jogászok hiányoznak. A tőkés exportba újonnan kapcsolódott be a Műszaki Kerámia Kisszövetkezet. Fogtechnikai öntőtégelyeket ajánlott Ausztriába, Hollandiába és az NSZK-ba.

B. I.

Ülésezett az MTESZ Elnöksége

Az MTESZ Országos Elnöksége csütörtökön *Fock Jenő* elnökletével ülést tartott. *Szűrös Mátyás*, az MSZMP Központi Bizottságának titkára adott tájékoztatót az országos pártértekezletről. Ezt követően *Tóth János*, az MTESZ főtitkára szólt. Hangsúlyozta, hogy a pártértekezlet állásfoglalása tartalmazza a szakemberek többségének véleményét, javaslatait. Az MTESZ-be tömörült tudományos és műszaki szakemberek továbbra is nagy súlyt helyeznek arra, hogy erősödjék az a felismerés és gyakorlat, hogy az oktatás színvonalának növelése, az értéket teremtő szellemi munka, a tudomány, a műszaki fejlesztés, a társadalmi és gazdasági előrehaladás döntő tényezője.

Magyar—NSZK tárgyalások

A tavaly októberben aláírt magyar—NSZK kormányközi egyezmény alapján létrehozott tudományos-műszaki együttműködési vegyes bizottság első ülését Budapesten tartotta május 31. és június 2. között. Megvitatták az egyezmény mellékletét képező együttműködési program 32 témájában kitűzött közös feladatok végrehajtásának helyzetét, és újabb 11 együttműködési projektet fogadtak el.